

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โรงเรียนเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาโดยตรง การบริหารงานตามกรอบภารกิจของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ ผู้มีบทบาทสำคัญ คือ ผู้บริหาร โรงเรียน เนื่องจากเป็นผู้จัดการทางการศึกษา เพื่อให้ครูและบุคลากรอื่น ๆ ดำเนินการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาและความคาดหวังของสังคม การพัฒนาประสิทธิภาพของการให้ศึกษานั้น สิ่งที่จะต้องกระทำเป็นอันดับแรกก็คือการพัฒนาบุคลากรในโรงเรียน เพราะโรงเรียนเป็นแหล่งให้การศึกษาแก่ประชาชนตั้งแต่วัยเด็กจนถึงวัยผู้ใหญ่ การศึกษาของชาติจะดีหรือไม่ย่อมขึ้นอยู่กับคุณภาพของโรงเรียนและคุณภาพของโรงเรียนจะดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับคุณภาพของบุคลากรในโรงเรียน คือ ผู้บริหารและครูในโรงเรียนเป็นหลัก (พนัส หันนาคินทร์. 2544 : 4) โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหาร ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบและเป็นบุคคลสำคัญในการบริหารจัดการเพื่อนำโรงเรียนซึ่งเป็นหน่วยงานที่แสดงคุณภาพการศึกษาที่แท้จริงของชาติให้ประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพได้ (ธีรพนธ์ กงนาวัง. 2545 : 18) ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนจะต้องปรับบทบาทที่จะปฏิบัติจริงในการบริหารการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันในยุคปฏิรูปการศึกษา เพราะผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้นำและผู้ประสานความร่วมมือจากทุกฝ่ายให้ร่วมกันจัดการศึกษาตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2542 : 1) โดยผู้บริหารโรงเรียนจะต้องเป็นผู้นำในการบริหารให้เกิดประสิทธิผลทำให้ทุกคนมีส่วนร่วมต้องสร้างทีมงานเพื่อนำไปสู่การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพ หัวใจสำคัญของการพัฒนาโรงเรียนให้เกิดประสิทธิผลคือการบริหารการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งผู้บริหารโรงเรียน ต้องมีบทบาทสำคัญที่จะใช้ภาวะผู้นำ คุณลักษณะของผู้บริหาร ให้ทุกคนปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิผลดังกล่าว (สุพล วังสินธ์. 2545 : 16-17)

ผู้บริหารโรงเรียนนับว่ามีความสำคัญที่สุดที่จะนำโรงเรียนสู่การเปลี่ยนแปลงและประสบความสำเร็จ เพราะผู้บริหารโรงเรียนจะต้องเป็นผู้นำ เป็นผู้สร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องคำนึงถึงคุณลักษณะบทบาทและหน้าที่ของตนเอง เพื่อนำพาการบริหารงานในโรงเรียนไปสู่ความสำเร็จ บางครั้งอาจมีปัญหาหรือความขัดแย้งเกิดขึ้น ซึ่งอาจเป็นผลสืบเนื่องโดยตรงจากตัวผู้บริหาร คุณลักษณะของผู้บริหารเป็นสิ่งสำคัญต่อความสำเร็จหรือล้มเหลวของการบริหารงานในโรงเรียน ความศรัทธา ความเชื่อมั่นในตัวผู้บริหารโรงเรียนจะเป็นผลให้ครูทำงานได้ผลดี การแสดงออกซึ่งคุณลักษณะของผู้บริหาร โรงเรียนมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจและความ

ไม่พึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนในฐานะที่เป็นผู้นำของโรงเรียน มีหน้าที่บริหารโรงเรียนให้เกิดประสิทธิผลนั้นจะต้องแสดงบทบาทที่เหมาะสมกับตำแหน่งเพื่อให้บุคลากรในโรงเรียนเกิดศรัทธาและยอมรับในการบริหารงาน ทั้งนี้ผู้บริหารจะต้องคอยกระตุ้นและควบคุมการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียนให้เกิดความร่วมมือร่วมใจกันในการปฏิบัติงานให้ไปสู่เป้าหมายของโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะเห็นได้ว่าผู้บริหารโรงเรียนจะไม่ได้ประสบความสำเร็จในการบริหารงานตามเป้าหมาย ถ้าหากผู้บริหารไม่มีภาวะผู้นำ ไม่มีคุณลักษณะที่ดี

ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสามารถในการปฏิบัติงานของครู ได้แก่ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีมูลเหตุจูงใจในการทำงาน และสิ่งแวดล้อมในการปฏิบัติงาน จากการศึกษา ฮาทรอน สตาดีส (Hawthorne Studies) เชื่อว่า ความพึงพอใจในงานจะนำไปสู่การปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ เมื่อคนงานพอใจในงาน ผลผลิตที่ได้และกำไรจะสูงขึ้นด้วย เทพพนม เมืองแมน และสวิง สุววรรณ (2540 : 103) นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึงปัจจัย 2 ประเภทที่สัมพันธ์กับความชอบและไม่ชอบของแต่ละบุคคลคือ ปัจจัยจูงใจ (Motivation factors) ได้แก่ ความสำเร็จในการทำงานของบุคลากรและความก้าวหน้า อีกปัจจัยหนึ่งคือ ปัจจัยค้ำจุน (Hygiene factors) ได้แก่ เงินเดือนและค่าตอบแทน ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน การยอมรับนับถือ นโยบายและการบริหารงาน สภาพการทำงาน ความเป็นอยู่ส่วนตัว ความมั่นคงในงานและวิธีการปกครองบังคับบัญชา ดังที่ สมพงษ์ เกษมสิน (2543 : 242-243) กล่าวไว้ว่า ขวัญและกำลังใจในการทำงานนั้น อาจเกิดจากการปฏิบัติงาน ลักษณะท่าทีและบทบาทของผู้นำ หรือหัวหน้างานที่มีต่อผู้ใต้บังคับบัญชาหรือต่อผู้ร่วมงาน ความพึงพอใจในหน้าที่การงานที่ปฏิบัติอยู่ เนื่องจากการปฏิบัติงานนั้น ถ้าได้ทำงานที่ตนพึงพอใจย่อมได้ผลมากกว่าการปฏิบัติงานที่ไม่พอใจ นอกจากนี้ความพึงพอใจต่อวัตถุประสงค์หลักและนโยบายดำเนินงานขององค์กรของเจ้าหน้าที่และผู้ร่วมงาน ตลอดจนการจัดองค์กรและระบบงานที่มีประสิทธิภาพขององค์กรก็เป็นสิ่งสำคัญมาก เพราะถ้าทุกคนหรือสมาชิกส่วนใหญ่ขององค์กรมีความเข้าใจระบบและการดำเนินงานขององค์กรแล้ว บุคคลเหล่านั้นย่อมอุทิศเวลาให้แก่งาน มีความพึงพอใจและมีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานดีขึ้น ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ความพึงพอใจในงานมีผลเกี่ยวข้องกับความสามารถในการปฏิบัติงานเป็นอย่างยิ่ง

จากการศึกษาที่ผ่านมา ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจในงานมีหลายประการ โดยเฮอริเบอร์ก (ลดาวัลย์ รุจเศรษฐี. 2547 : 5 ; อ้างอิงจาก Herzberg. 1959. **The Motivation to Work.** p. 67) พบว่า ความสำเร็จในงาน การยอมรับของผู้ร่วมงาน ความรับผิดชอบที่มากขึ้น นโยบายและการบริหาร สภาพการทำงาน สัมพันธภาพระหว่างบุคคล ความก้าวหน้าในงาน เงินเดือนและสวัสดิการ และความมั่นคงในหน้าที่การงาน มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงาน และได้เสนอทฤษฎีสองปัจจัย (Two-Factors Theory) สำหรับอธิบายความพึงพอใจในงานให้สำเร็จตามเป้าหมาย

นอกจากนี้ ชงชัย สันติวงศ์ และชัยยศ สันติวงศ์ (2541 : 67) ยังได้กล่าวถึงปัจจัยด้านลักษณะส่วนบุคคลที่สำคัญ อันได้แก่ อายุ ประสบการณ์ และสถานภาพสมรส นับเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของบุคคล จะเห็นว่านอกจากปัจจัยด้านบุคคลแล้ว แรงจูงใจในการปฏิบัติงานก็มีความสำคัญต่อความสามารถในการปฏิบัติงาน เพราะการมีสิ่งจูงใจของแต่ละคนจะนำไปสู่การพัฒนาเป็นความพึงพอใจในงานที่แตกต่างกัน ซึ่งส่วนนี้เองที่ทำให้ความสามารถในการปฏิบัติงานของแต่ละบุคคลแตกต่างกัน โดยที่บุคคลที่มีความสามารถและทักษะในการปฏิบัติงาน หากได้รับแรงจูงใจที่เหมาะสม แรงจูงใจนี้จะเป็นตัวกระตุ้นให้ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ความสามารถส่วนตัวแล้ว ประสบการณ์การเรียนรู้และสิ่งแวดล้อมในการปฏิบัติงาน เช่น นโยบายของหน่วยงาน คุณลักษณะของผู้บริหาร สัมพันธภาพในหน่วยงาน นับว่าเป็นสิ่งสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อความพึงพอใจในงานและความสามารถในการปฏิบัติงานเป็นอันมาก ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยจึงนำคุณลักษณะของผู้บริหาร โรงเรียนมาเป็นตัวแปรในการศึกษา

คุณลักษณะของผู้บริหาร โรงเรียน มีส่วนสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับขวัญกำลังใจและความพึงพอใจในการทำงานของบุคลากรในโรงเรียน เพราะผู้บริหาร โรงเรียนเป็นบุคคลที่มีความสำคัญในอันที่จะควบคุม ดูแลให้ครู อาจารย์ปฏิบัติหน้าที่การจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ เพื่อบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ผู้บริหารจึงเป็นกุญแจสำคัญเป็นประจักษ์ดวงประทีปขององค์การ เป็นหลักชัยในการดำเนินงานของผู้ได้บังคับบัญชา นับเป็นความจำเป็นที่ผู้บริหาร โรงเรียนจะต้องพัฒนาตนเองให้ก้าวหน้าทั้งด้านความรู้ ความสามารถ คุณธรรม คุณลักษณะของนักบริหาร ที่คืออยู่เสมอ จากประสบการณ์ตรงของผู้วิจัยในการทำงานร่วมกับผู้บริหาร โรงเรียนหลายท่าน พบว่า ผู้บริหารแต่ละท่านมีความรู้ ความสามารถและ คุณลักษณะแตกต่างกันผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จ ในการบริหารโรงเรียน มักจะเป็นผู้บริหารที่มีคุณลักษณะและพฤติกรรมอันเป็นการสร้างสรรค์ ความยอมรับความพึงพอใจให้เกิดขึ้นกับบุคลากรในโรงเรียน ผู้บริหารคนใดมีพฤติกรรมที่ดี ผู้ได้บังคับบัญชา จะให้ความไว้วางใจและร่วมมือปฏิบัติงานอย่างเต็มกำลังความสามารถ งานประสบความสำเร็จสูง ส่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงตามไปด้วย ตรงกันข้ามกับผู้บริหารบางคน แม้จะมีความรู้ความสามารถสูง เป็นผู้บริหารมานาน แต่มีพฤติกรรมการบริหาร ที่ไม่เหมาะสม คณะครูจะขาดขวัญและกำลังใจในการทำงาน ขาดความกระตือรือร้น ส่งผลให้งานไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต่ำไปด้วย ซึ่งเป็นเครื่องบ่งชี้ถึงประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนและการบริหารงานของผู้บริหาร โรงเรียนนั้น ๆ (สมร ทองน้อย, 2540 : 2)

นอกจากนั้นแล้ว คุณลักษณะของผู้บริหาร โรงเรียน ยังส่งผลกระทบต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู ในด้านการแสดงความประสงค์ขอย้ายออก ย้ายเข้าโรงเรียน ตลอดจนมีการร้องเรียนของครูถึงพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ของผู้บริหาร โรงเรียนในหลายเรื่อง ดังจะเห็นได้จากสถิติ

การร้องเรียนของครูต่อผู้บริหารโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ในปี พ.ศ. 2548 จำนวน 14 เรื่อง ปี พ.ศ. 2549 จำนวน 12 เรื่อง และในปี พ.ศ. 2550 จำนวน 12 เรื่อง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. 2550 : 5-7) ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ในปี พ.ศ. 2548 จำนวน 10 เรื่อง ปี พ.ศ. 2549 จำนวน 13 เรื่อง และในปี พ.ศ. 2550 จำนวน 14 เรื่อง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2. 2550 : 2-5)

จากหลักการแนวคิด ตลอดจนข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู ดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียน ตามการรับรู้ของครูกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2 เพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุง พัฒนา คุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียน ให้เหมาะสมอันจะส่งผลต่อคุณภาพการจัดการเรียนการสอนและการบริหารโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนตามการรับรู้ของครู กับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2

ความสำคัญของการวิจัย

ผลของการวิจัยทำให้ทราบความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนตามการรับรู้ของครู กับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูว่ามากน้อยเพียงใด อันจะเป็นข้อมูลในการปรับปรุง พัฒนา คุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียน เพื่อสร้างความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู อันจะส่งผลให้การบริหารโรงเรียนเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2 ซึ่งปฏิบัติหน้าที่อยู่จริง ในปีการศึกษา 2551 จำนวน 401 โรงเรียน จำนวน 5,415 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2 กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 359 คน (ยุทธพงษ์ กัวยวรรณ. 2543 : 75) และสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster or Area Random Sampling)

2. ตัวแปรที่ศึกษา คือ คุณลักษณะของผู้บริหาร โรงเรียนและความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้อาศัยการวิเคราะห์คุณลักษณะของผู้บริหาร โรงเรียนตามแนวคิดของ นักวิชาการ/หน่วยงานทางการศึกษาดังนี้ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) (2547 : 10-13); สมชาย เทพแสง (2547 : 56-57); สตอกคิลล์ (Stoqdll. 1974 : 74-75); สตอกคิลล์ (Stoqdll. 1981 : 73-97); เสริมศักดิ์ วิศาลภรณ์ (2546 : 46-47); สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2546 : 3); สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน (2546 : 7-9); บุญมี เฌรยอด (2545 : 170-171) ; สมชาย เทพแสง (2545 : 20-23); สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543 :7-8); รุ่ง แก้วแดง (2541 : 278); สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2541 : 1-5) และครูอ่วม (นามแฝง) (2541 : 12) สำหรับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานอาศัย ทฤษฎีปัจจัย 2 ประการ ตามแนวคิดของ เฮอริชเบอร์ก และไฮด์เดอร์แมน (Herzberg & Snyderman. 1959 : 67) ตามประเด็นศึกษาดังนี้

1. คุณลักษณะของผู้บริหาร โรงเรียน ได้แก่

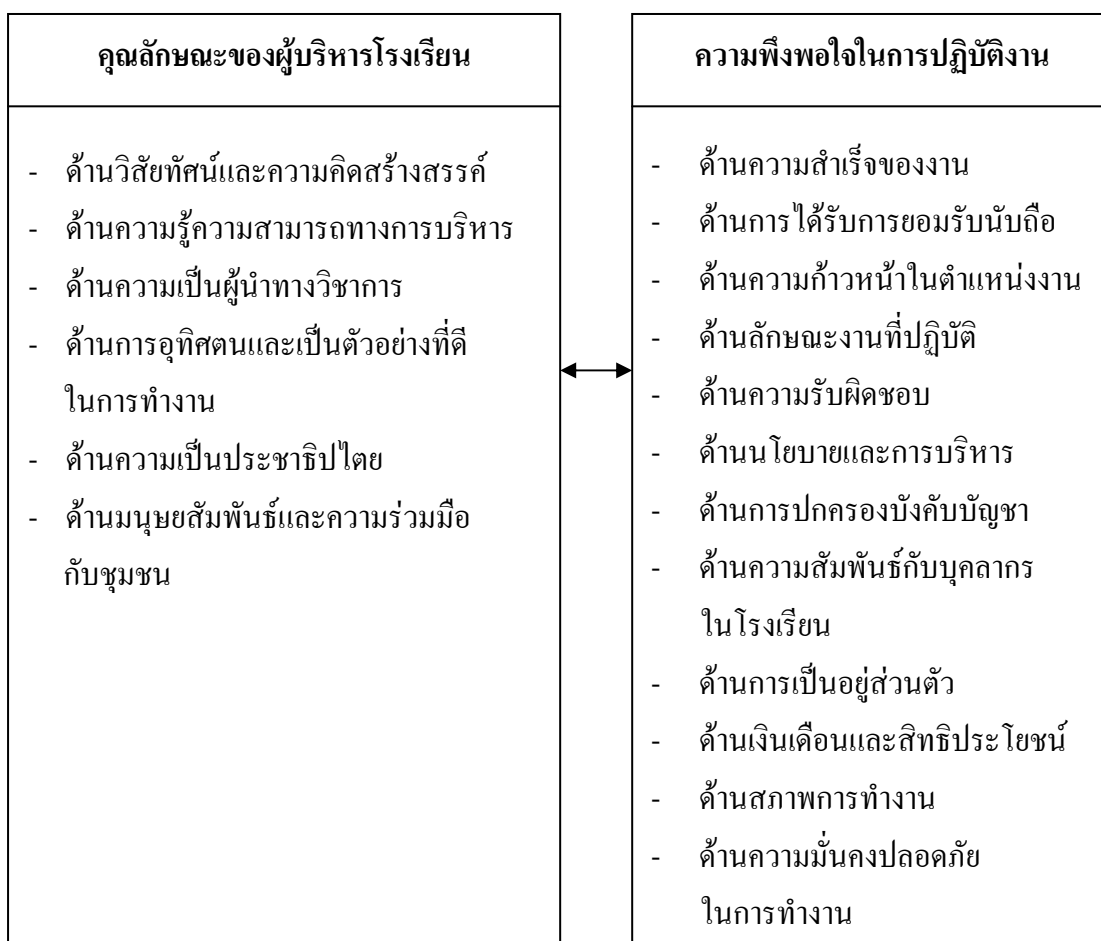
- 1.1 ด้านวิสัยทัศน์และความคิดสร้างสรรค์
- 1.2 ด้านความรู้ความสามารถทางการบริหาร
- 1.3 ด้านความเป็นผู้นำทางวิชาการ
- 1.4 ด้านการอุทิศตนและเป็นตัวอย่างที่ดีในการทำงาน
- 1.5 ด้านความเป็นประชาธิปไตย
- 1.6 ด้านมนุษยสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชน

2. ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ได้แก่

- 2.1 ด้านความสำเร็จของงาน

- 2.2 ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ
- 2.3 ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งงาน
- 2.4 ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ
- 2.5 ด้านความรับผิดชอบ
- 2.6 ด้านนโยบายและการบริหาร
- 2.7 ด้านการปกครองบังคับบัญชา
- 2.8 ด้านความสัมพันธ์กับบุคลากรในโรงเรียน
- 2.9 ด้านการเป็นอยู่ส่วนตัว
- 2.10 ด้านเงินเดือนและสิทธิประโยชน์
- 2.11 ด้านสภาพการทำงาน
- 2.12 ด้านความมั่นคงปลอดภัยในการทำงาน

กรอบแนวคิดการวิจัยแสดงในภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. คุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง สิ่งที่มีชีวิตให้เห็นความดี ความรู้ ความสามารถ ที่จำเป็นซึ่งมีผลทำให้ ผู้บริหารโรงเรียนแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ได้เหมาะสมกับ บทบาทและนำไปสู่ความสำเร็จของการบริหารการศึกษา ซึ่งวัดได้จากการสอบถามครูโดยใช้ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่

1.1 ด้านวิสัยทัศน์และความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสนใจและติดตามการเปลี่ยนแปลงอย่างสม่ำเสมอ เป็นผู้ที่มีความคิดทันสมัย และนำมา วิเคราะห์แยกแยะความแตกต่าง หรือความเป็นไปได้ของข้อมูล เพื่อใช้เป็นพื้นฐานในการวางแผน

1.2 ด้านความรู้ ความสามารถทางการบริหาร หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกตามแนวทางการบริหาร เช่น การวางแผน การจัดหน่วยงาน การจัดวางตัวบุคคล การอำนวยความสะดวก การประสานงาน การรายงาน และการงบประมาณ นอกจากนี้ยังมีการบริหารงานบนฐานความรู้ และระบบสารสนเทศ

1.3 ด้านความเป็นผู้นำทางวิชาการ หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความรอบรู้เกี่ยวกับหลักสูตร การเรียนการสอน การวัดและประเมินผล มุ่งส่งเสริม สนับสนุน การพัฒนา หลักสูตรท้องถิ่นของสถานศึกษา ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมและพัฒนาครูในการผลิต ใช้สื่อและนวัตกรรมอย่างหลากหลาย เป็นผู้นำในการพัฒนา วิชาการของโรงเรียน กลุ่มโรงเรียน และชุมชน พัฒนาและประเมินครูให้เป็นวิชาชีพชั้นสูงอย่างเป็น ระบบและต่อเนื่อง มีการติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการอยู่เสมอ วางระบบและกลไกที่ดีในการ ประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยร่วมมือกับ ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1.4 ด้านการอุทิศตนและเป็นตัวอย่างที่ดีในการทำงาน หมายถึง พฤติกรรม ที่แสดงออกถึงการอุทิศเวลาให้กับการทำงาน ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ยึดหลักธรรมาภิบาล ในการบริหาร มีความมุ่งมั่นในการบริหารเพื่อประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ กระตือรือร้น ที่จะทำงานให้ได้ผลงานที่ดีที่สุด

1.5 ด้านความเป็นประชาธิปไตย หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงการรับฟัง ความคิดเห็นจากทุกฝ่าย ตัดสินใจอย่างมีเหตุผล ให้ความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย

1.6 ด้านมนุษยสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชน หมายถึง พฤติกรรมที่แสดง ออกมาเพื่อให้เกิดความเข้าใจ พอใจ ร่วมมือร่วมใจและเป็นมิตรกับผู้อื่น ในลักษณะของการมี บุคลิกลักษณะ เป็นคนเปิดเผย ตรงต่อเวลา มีความเสมอต้นเสมอปลาย รู้จักผ่อนหนักผ่อนเบา มีความจริงใจ เป็นกันเองกับผู้ร่วมงาน สามารถปรับตัวให้เข้ากับทุกสถานการณ์ ยกย่องผู้กระทำ

ความดี ให้เกียรติและยกย่องเพื่อนร่วมงาน ใจกว้าง ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น พุดจาสุภาพ สนใจศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลของชุมชน ให้บริการแก่ชุมชนและผู้ร่วมงาน

2. การรับรู้ หมายถึง กระบวนการที่บุคคลเปิดรับต่อข้อมูลข่าวสาร จัดระเบียบและ แปลความหมายตัวกระตุ้น ออกเป็นภาพที่มีความหมายและเป็นภาพรวมขึ้นมา

3. ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน หมายถึง ความรู้สึกหรือเจตคติที่เกิดจากการ ปฏิบัติงานแล้วได้รับการตอบสนองตามความต้องการในด้านต่าง ๆ ซึ่งวัดได้จากการสอบถามครู โดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วย 12 ด้าน ได้แก่

3.1 ด้านความสำเร็จของงาน หมายถึง การที่ครูสามารถทำงานได้เสร็จสิ้นและ ประสพผลสำเร็จอย่างดี สามารถป้องกันและแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับงานได้

3.2 ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ หมายถึง การได้รับการยอมรับนับถือจาก บุคคลในหน่วยงานหรือบุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในโรงเรียน ซึ่งเป็นผลมาจากการปฏิบัติงาน

3.3 ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งงาน หมายถึง การได้รับการเลื่อนฐานะหรือ ตำแหน่งให้สูงขึ้นจากงานที่ปฏิบัติอยู่ และโอกาสงานที่จะเติบโตในสายงานวิชาชีพ

3.4 ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ หมายถึง ลักษณะภาระที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติ หรือกิจกรรมที่ต้องทำ เช่น เป็นงานประจำ งานสร้างสรรค์ มีความยากง่าย

3.5 ด้านความรับผิดชอบ หมายถึง ด้านความรับผิดชอบ หมายถึง อำนาจหน้าที่และ ระดับความรับผิดชอบงานที่เป็นอยู่ เมื่อเทียบกับงานเดิมหรืองานของคนอื่น

3.6 ด้านนโยบายและการบริหาร หมายถึง นโยบายของหน่วยงาน การจัดองค์กร และการบริหารงาน รวมถึงการติดต่อสื่อสารของโรงเรียน

3.7 ด้านการปกครองบังคับบัญชา หมายถึง การที่ผู้บริหารปกครองและบังคับบัญชา เป็นอย่างดี มอบหมายงานตามความสามารถ พิจารณาความดีความชอบอย่างยุติธรรม

3.8 ด้านความสัมพันธ์กับบุคลากรในโรงเรียน หมายถึง การมีความสัมพันธ์อันดี ต่อกัน สามารถทำงานร่วมกัน มีความเข้าใจซึ่งกันและกันเป็นอย่างดีกับบุคลากรในโรงเรียน ได้แก่ ผู้บริหารและเพื่อนร่วมงาน

3.9 ด้านการเป็นอยู่ส่วนตัว หมายถึง การปฏิบัติงานในหน้าที่ทำให้สามารถอยู่ ร่วมกับครอบครัวได้ ลักษณะของงาน ทำให้มีเวลาให้ครอบครัวมากขึ้น

3.10 ด้านเงินเดือนและสิทธิประโยชน์ หมายถึง เงินเดือน สวัสดิการต่าง ๆ ในการ ทำงาน

3.11 ด้านสภาพการทำงาน หมายถึง ปริมาณงาน สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการทำงาน สภาพทางกายภาพของงาน เช่น แสง เสียง อากาศ รวมทั้งลักษณะสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ของโรงเรียนด้วย

3.12 ด้านความมั่นคงปลอดภัยในการทำงาน หมายถึง ความรู้สึกของครูที่มีต่อความมั่นคงของตำแหน่งหน้าที่และงานในโรงเรียน เช่น การเปลี่ยนงาน การโยกย้ายงาน และการดูแลความปลอดภัยในการทำงาน

4. ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ผู้ปฏิบัติหน้าที่ตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.2547 มาตรา 38 (ข) หรือ ผู้ปฏิบัติหน้าที่รักษาการในตำแหน่งนี้กรณีโรงเรียนนั้นว่างจากตำแหน่งดังกล่าวในปีการศึกษา 2551

5. ครู หมายถึง บุคลากรทางวิชาชีพ ที่ทำหน้าที่หลักทางด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2 ปีการศึกษา 2551

6. โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนของรัฐที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546 ที่เปิดทำการสอนในปีการศึกษา 2551

7. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 หมายถึง หน่วยงานทางการศึกษาที่จัดบริการการศึกษาขั้นพื้นฐานของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546

สมมติฐานการวิจัย

คุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนตามการรับรู้ของครูกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 มีความสัมพันธ์กัน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผู้บริหารโรงเรียนสามารถนำไปปรับปรุงคุณลักษณะของตน ส่งผลให้การบริหารโรงเรียนเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการจัดการศึกษา

2. ผู้บริหารโรงเรียนนำข้อมูลไปกำหนดเป็นแนวทางในการสร้างความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู

3. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2 นำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาผู้บริหารโรงเรียน